

Схожі приклади характерні навіть для м'яких авторитарних режимів, які перемогли тероризм без особливих труднощів – так трапилося в Туреччині й Сирії у 80-і роки, Алжирі і Єгипті – в 90-і. Але Європа, на жаль, дуже часто не може скористатися цим досвідом. Іноді тероризму вдавалося досягти успіхів, але швидше за все він не досягав своїх цілей. У деяких же випадках тероризм приводив до результатів, протилежним тим, на які розраховували виконавці.

Однак у цілому крайній радикалізм і тероризм є таким особливим явищем, яке може час від часу виникати в історії. А в епоху, коли широкомасштабні війни стали занадто небезпечними і дорогими, тероризм став домінуючою формою насильницьких акцій і способом оголити економічні, соціальні чи політичні негаразди певної спільноти, привернути до неї увагу і очікуючи на позитивне вирішення її проблем.

Джерела та література:

1. Авксентьев В.А. Этническая конфликтология: в поисках научной парадигмы / В. Авксентьев. – Ставрополь: БЛИЦ, 2002. – 427 с.; 2. Дробижева Л. М. Социальное неравенство этнических групп: представления и реальность / Л. Дробижева. – М.: Алгоритм, 2000. – 336 с.; 3. Дятликович В. «Балканская головоломка» / В. Дятликович. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.expert.ru/authors/271933/>; 4. Ионцев В. А. Международная миграция населения: теория и история изучения / В. Ионцев. – М.: Астраль, 1999. – 356 с.; 5. Карпец И. И. Преступления международного характера / И. Карпец. – М.: Юр. лит., 2007. – 262 с.; 6. Крутов В. В. Політичний екстремізм і тероризм у сучасних умовах / В. Крутов // Тероризм і боротьба з ним / Президенту України, Верховній Раді України, Урядові України, органам центральної та місцевої виконавчої влади. – К., 2000. – Т. 19. – 147 с.; 7. Лебедев Н. М. Социально-психологические закономерности аккультурации этнических групп / Н. Лебедев. – М.: NOTA BENE, 1997. – 214 с.; 8. Моисеенко В. М. Внутренняя миграция населения / В. Моисеенко. – М.: ОЛМАПРЕСС, 2004. – 241 с.; 9. Павленко В. Н. Аккультурационные стратегии и модели трансформации идентичности у мигрантов / В. Павленко. – М.: Ультра культура, 2001. – 268 с.; 10. Политические технологии и РР. против международного терроризма. – М.: Институт Европы РАН, 2002. – 148 с.; 11. Попков В. Д. Феномен этнических диаспор / В. Попков. – М.: Транзиткрига, 2003. –

УДК: 341.24(477:498)

311 с.; 12. Психология террористов и серийных убийц: Хрестоматия. – Мн.: Харвест, 2007. – 400 с.; 13. Пядухов Г. А. Этнические группы мигрантов: тенденции притока, стратегии поведения / Г. Пядухов. – Пенза: Академия, 2003. – 282 с.; 14. Революционный невроз / Сост. Боковиков А. К. – М.: Центр, 2007. – С. 57-63.; 15. Рыбаковский Л. Л. Миграция населения / Л. Рыбаковский. – М.: Юрлитинформ, 2003. – 216 с.; 16. Рязанцев С. В. Влияние миграции на социально-экономическое развитие Европы: современные тенденции / С. Рязанцев. – Ставрополь: БЛИЦ, 2001. – 432 с.; 17. Фукуяма Ф. «Европа и терроризм» / Ф. Фукуяма. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.voanews.com/russian/search.cfm>; 18. Hoffer E. The True Believer: Thoughts on the Nature of Mass Movements / E. Hoffer. – N. Y.: Harper & Row, 2007. – p. 74; 19. Johnson Ch. Perspectives on Terrorism / Ch. Johnson // The Terrorism Reader / Laqueur W. – L.: Wildwood, 2007. – P. 237-341.; 20. The Future of political Violence: Destabilization, disorder & terrorism/ Ed. by Clutterbuck R. – Basingstoke. – L.: Macmillan, 2006. – 162 p.; 21. The Sydney Morning Herald. «The terrorism in Europe» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.smh.com.au/artickles/03/16/1079199227128.html; 22. Waugh W. International terrorism: How nations respond to terrorists / W. Waugh. – Salisbary: Doc. Publ., 2007. – 285 p.; 23. Wilkinson P. Political terrorism / P. Wilkinson. – N. Y.: John Wizey & Sons, 2004. – 159 p.

Nadiia Baltsii

Migration Processes in Europe as Driving Factors of Radical Islamists

The article examines issues of migration and their impact on regional security with regard to new approaches and forms of cooperation on the European continent. The author stresses that the emergence of new territories of conflict and instability in Europe could be a threat to security in the region and to destroy the foundations of the European Union. The situation looks sometimes as a dead end. The answer how to find a way out lies in the fact whether we will manage to achieve greater tolerance and strengthening of the ethnic assimilation policies. The situation would unlikely develop to a clash of civilization, if the ways of understanding with other nations and ethnic groups would be achieved.

Key words: migration, political terrorism, radical movements, the EU, ethnic groups.

© Сергій Бостан
(м. Чернівці)

ДОГОВІРНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ УКРАЇНО-РУМУНСЬКИХ МІЖДЕРЖАВНИХ ВІДНОСИН

Договірні-правові засади українсько-румунських міждержавних відносин сприяють та дають змогу співпрацювати обом країнам у військово-політичній, соціально-економічній, культурній та інших сферах на основі наявних дво- та багатосторонніх домовленостей, які відповідають всім нормам міжна-

родного права та свідчать про бажання обох держав поглиблювати співробітництво та діяти спільно в напрямку формування та активного розвитку зони безпеки, взаємоповаги та процвітання в межах Чорноморського регіону, де обидві країни можуть стати лідерами та гарантами даних зобов'язань.

Ключові слова: *Україна, Румунія, україно-румунські відносини, договірно-правові засади, державний кордон, уряд, історія, зовнішня політика.*

Українсько-румунські відносини на момент їх зародження, тобто з початку 90-х років ХХ століття, коли Україна стала незалежною державою, можна охарактеризувати як напруженими і не зовсім дружлюбними. Це в першу чергу було зумовлено позицією Румунії стосовно підходів до формування двостороннього співробітництва. Адже у неї був цілий ряд вимог до української сторони, які вона намагалась вирішити на свою користь. Це як правило були територіальні претензії. Дуже важливо для України на той час було відстояти власні інтереси і не дозволити порушити власний суверенітет та втримати територію держави в межах кордонів, що визначалися Декларацією про незалежність України. Саме в той час відбувалось формування засад двостороннього співробітництва між двома державами.

Довготривала ворожнеча і небажання йти на територіальні поступки багато років визначали тенденцію двосторонніх відносин. І все ж, незважаючи на складну історичну спадщину, наявні труднощі і проблеми, українсько-румунські відносини неухильно вступали у фазу прагматичного, взаємовигідного розвитку. Геостратегічне становище обох країн, їхні об'єктивні національні інтереси у важливих стратегічних питаннях поступово зближувались. Поглиблення реформ в обох країнах створювало базу для конструктивних румунсько-українських взаємин. А зацікавленість у прискореній інтеграції до європейських структур також стимулювало Бухарест до стриманості та реалізму. Але існування у вищих колах влади обох країн різних поглядів на розвиток двостороннього співробітництва призводило до затримки підписання так званого «великого договору» між Україною та Румунією. І довелося пройти досить складний шлях переговорів, щоб поступитися власними амбіціями та перейти на якісно новий рівень взаємовідносин між країнами, на рівень прагматичного діалогу та співпраці.

Після визнання Румунією незалежності України та встановлення дипломатичних відносин в 1992 році настав новий період в історії двох держав і потрібно було формувати нові засади подальшого співробітництва. Звичайно історичні протиріччя та територіальні претензії гальмували процес розвитку двосторонніх відносин, але поступово крок за кроком налагоджувалась співпраця між Україною та Румунією. Оскільки базовий договір між двома країнами був підписаний лише в 1997 році, то перші роки двосторонніх відносин базувались на домовленостях в конкретних галузях і сферах. І у зв'язку з тим, що обидві країни посідають важливе місце на геополітичній карті світу, важливо було сформувані основні засади військово-політичного, соціально-економічного та регіонального співробітництва. Першими такими домовленостями стали угоди між «силовими відомствами» обох країн.

Зокрема 18 травня 1992 року була укладена Угода про співробітництво між Міністерствами внутрішніх справ України та Румунії, в якій сторони, керуючись положеннями цієї угоди, зобов'язувались працювати і надавати один одному допомогу в забезпеченні громадської безпеки і порядку, у запобіганні, розкритті та розслідуванні злочинів, насамперед у таких сферах як боротьба з тероризмом, боротьба з міжнародною організованою злочинністю, боротьба з незаконними діяннями, пов'язаними із вогнепальною зброєю, боеприпасами, радіоактивними матеріалами, вибуховими, отруйними та іншими шкідливими речовинами, розшук осіб, які ухиляються від кримінальної відповідальності та покарання, контроль з іншими компетентними державними органами за рухом через кордон людей, вантажів, товарів та цінностей, унеможливлення торгівлі людьми тощо. Окрім цього відповідні відомства домовились про обмін оперативно-розшуковими, криміналістичними матеріалами та інформацією, виконання запитів, обмін правовою інформацією, поставку технічних засобів, що застосовуються у боротьбі із злочинністю, обмін досвідом роботи, сприяння професійній підготовці кадрів і науковим дослідженням тощо. Дана угода посприяла налагодженню співпраці між Україною та Румунією у правоохоронній сфері і дала поштовх для розвитку взаємовідносин між двома країнами у військово-політичній сфері, що відобразилось вже в укладанні подальших двосторонніх договорів між двома державами.

Наступним етапом розвитку двосторонніх відносин стало підписання Консульської Конвенції. Оскільки між Україною та Румунією на той час ще не був підписаний базовий договір, то дана конвенція повинна була сприяти розвитку двосторонніх відносин та стати фундаментом для подальшого співробітництва між двома країнами. Дану Конвенцію було підписано 3 вересня 1992 року міністрами закордонних справ обох країн, відповідно Анатолієм Зленком від України та Адріаном Настасе від Румунії. Але через існування певних протиріч між двома державами, правових прив'язок, які не вдалось одразу погодити, процес ратифікації затягнувся більше ніж на рік. А чинності Консульська Конвенція взагалі набрала лише весною 1995 року.

Консульська конвенція між Україною та Румунією, яка набрала чинності 14 березня 1995 року, мала на меті сприяти розвитку консульських зносин, захисту прав і інтересів двох країн, а також їх громадян, зміцненню відносин дружби і співробітництва між Договірними Сторонами. Вона була укладеною на основі Віденської конвенції про консульські зносини від 24 квітня 1963 року. Підписання Консульської Конвенції посприяло розвитку двосторонніх відносин та покращенню умов проживання українців на території Румунії.

Лише протягом наступного року між двома державами було підписано надзвичайно важливі угоди. Зокрема було погоджено Конвенцію щодо

співробітництва по охороні та сталому використанню ріки Дунай [6], підписано Угоду про співробітництво між Міністерством оборони України і Міністерством національної оборони Румунії від 17.03.1994 року, було укладено протокол між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Румунії про співробітництво у галузі військового зв'язку [7], було підписано Угоду про міжвідомче співробітництво в галузі архівної справи між Головним архівним управлінням при Кабінеті Міністрів України та Головним управлінням державних архівів Міністерства внутрішніх справ Румунії [11] тощо.

Все йшло до того, що двосторонні міждержавні відносини починають виходити на якісно вищий рівень. Співпраця явно поглиблювалась і ставала все більш змістовною. Підтвердженням цього стало підписання Угоди Про спрощений порядок перетину спільного державного кордону громадянами, які проживають у прикордонних районах та повітах 29 березня 1996 року. Маються на увазі Виноградівський, Хустський, Тячівський та Рахівський райони Закарпатської області, Верховинський район Івано-Франківської області, Путильський, Вишницький, Сторожинецький, Глибочківський, Герцаївський та Новоселицький райони Чернівецької області та Ренійський, Ізмаїльський та Кілійський райони Одеської області. Що стосується Румунії, то угода розповсюджується на мешканців її шести повітів: Сату-Маре, Марамуреш, Сучава, Ботошани, Галац та Тулча [13]. Згідно даних, станом на початок 2000-х років, в цих повітах проживало понад 60 тисяч українців. Що стосується румунської діаспори, яка проживає в прикордонних районах, то її кількість становила близько 135 тисяч чоловік станом на кінець 90-х років ХХ століття. Отже можна зробити невеликий висновок, що дана угода окрім того, що дала змогу мешканцям прикордонних регіонів легше перетинати міждержавний кордон, вона ще й сприяла міжетнічній співпраці румунів та українців.

Цього ж року було підписано ще цілий ряд міжнародних угод, які сприяли розвитку міждержавних відносин та зближували позиції офіційного Києва та Бухаресту. Зокрема Угоду між Урядом України та Урядом Румунії про повітряне сполучення [12], Угоду між Міністерством охорони здоров'я України та Міністерством охорони здоров'я Румунії про співробітництво в галузі охорони здоров'я та медичних наук [10], Договір між Урядом України та Урядом Румунії про співробітництво в сфері науки та технологій [3], Угоду між Урядом України та Урядом Румунії про міжнародне автомобільне сполучення [11], Конвенцію між Урядом України і Урядом Румунії про уникнення подвійного оподаткування та попередження ухилень від сплати податків стосовно доходу і капіталу [5] та багато інших. Це були реальні кроки на шляху до підписання базового договору, який був дуже необхідним для розвитку міждержавних відносин двох сусідніх країн. І хоча в обох країнах на той час великою популярністю населення користувалися праві сили, які

були схильні до однобічного тлумачення історичного минулого та міжнаціональних проблем сьогодення, і діяльність яких значною мірою спрямовувалась на загострення українсько-румунських протиріч, але водночас реалії становлення нових держав і їх входження у європейську та світову спільноти вимагали виважених прагматичних кроків на міжнародній арені, а насамперед по відношенню до сусідів. Тому врешті-решт, гостра економічна криза в Україні та в Румунії, пошук власного місця в міжнародній системі розподілу праці, необхідність співробітництва для вирішення певних політичних та економічних завдань підштовхнули українське і румунське керівництва до взаємних компромісів і налагодження сталих добросусідських відносин між двома державами.

Вирішальний вплив на готовність Бухареста врегулювати українсько-румунські стосунки справила жорстка позиція НАТО, на членство в якому Румунія була зорієнтована з початку 90-х років минулого століття, щодо кандидатів на вступ до цієї організації. Від них вимагали обов'язкового врегулювання взаємин і розв'язання спірних питань із сусідніми державами.

Перший крок у цьому напрямку зробила румунська сторона. У лютому 1995 року прем'єр-міністр Румунії направив до Києва офіційного листа з побажанням організувати найближчим часом зустріч керівників урядів двох країн для обговорення питань економічної співпраці. Український уряд позитивно сприйняв ініціативу румунської сторони і 9 лютого зробив заяву про направлення до Румунії делегації МЗС України на чолі з Б. Тарасюком. Було визначено й найголовніше завдання переговорів – укріплення договірно-правової бази для розвитку добросусідських партнерських зв'язків, фундаментом яких мав стати міждержавний політичний договір. У першому раунді переговорів (лютий 1995 року) виникли головні проблеми двосторонніх відносин на офіційному рівні. Румунія вимагала від України денонсувати «пакт Молотова – Ріббентропа» та змінити на свою користь статус о. Зміїний. Київ зі свого боку висував вимоги визнати принцип недоторканості кордонів, затверджений Заключним Актом у Гельсінкі (1 серпня 1975 року) та наступними домовленостями в рамках ОБСЄ.

Дванадцять раундів дуже складних переговорів на різних рівнях, протягом більш як двох років, довелося провести дипломатам України та Румунії для того, щоб віднайти точки дотику, врегулювати спірні питання й укласти базовий політичний договір про дружбу і співробітництво. Значною мірою процес став можливим завдяки підписанню румунсько-угорської угоди (1996 рік) й обранню у тому ж році Президентом Румунії професора Бухарестського університету Е. Константинеску. Саме за часів його правління (1996-2000 рр.) відбулося значне покращення українсько-румунських відносин. В період його президентства радикально-націоналістичні настрої у зовнішній політиці держави почали відходити на задній план. Дана обставина, не в останню чергу, була пов'язана

зі зміною міжнародної обстановки для Румунії та її прагненням приєднатись до процесу євроатлантичної інтеграції. Тому акцент в українсько-румунських відносинах зі спірних територіальних проблем був перенесений на питання захисту ідентичності та інтересів румунської меншини в Україні.

2 червня 1997 року у м. Констанца Президенти України та Румунії підписали Договір про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією, а міністри закордонних справ уклали додаткову угоду, яка конкретизує ряд важливих положень базового політичного Договору і є його невід'ємною частиною. У преамбулі договору зазначається, що «ліквідація болючої спадщини минулого можлива лише шляхом розвитку відносин дружби і співробітництва між двома народами» і що Україна та Румунія виходять із усвідомлення необхідності «здійснювати спрямовану в майбутнє активну політику порозуміння і злагоди». У першій статті Договору вказується, що сторони базують свої відносини на взаємній довірі, повазі, співробітництві та партнерстві. Далі Договірні Сторони підтверджують, як непорушний, існуючий між ними кордон і тому утримуватимуться тепер і в майбутньому від будь-яких зазіхань на цей кордон, а також від будь-яких вимог чи всієї території іншої Договірної Сторони.

Договір заклав правовий фундамент розвитку двосторонніх відносин. Окрім традиційних пунктів, притаманних договорам такого рівня, він містив і специфічні пункти. Зокрема Румунія домоглась протекції для національних меншин (румунів) в Україні, в першу чергу внаслідок створення «єврорегіонів».

Як результат складного і тривалого переговорного процесу підписані документи мали збалансований характер і були покликані однаковою мірою слугувати забезпеченню національних інтересів обох держав.

Беручи до уваги той факт, що встановлення дипломатичних відносин між двома країнами відбулося на початку 1992 року, а підписання договору „Про відносини добросусідства та співробітництва...” лише в 1997 році та зважаючи на текст самого договору, з якого було вирішено вилучити статті, що стосуються визначення режиму державного кордону та дійти домовленості по цьому питанню впродовж наступних двох років, можна зробити висновок, що ситуація була досить серйозною і вирішити її було не так просто. Незважаючи на домовленість врегулювати режим державного кордону протягом наступних двох років після підписання даного договору, це вдалося зробити лише в 2003 році, через шість років потому.

Поміркована позиція румунського керівництва на той період також пояснюється налаштованістю країни до вступу в європейські структури, насамперед до НАТО. За вимогами Північноатлантичного альянсу, країна-кандидат, а тим більше член організації, не може розраховувати на преференції у випадку наявності територіальних претензій до інших країн. Враховувалося також і те, що до Румунії могли б

висунути подібні територіальні вимоги інші держави, наприклад, Угорщина щодо Трансільванії – провінції Румунії, де проживає переважна більшість етнічних угорців, які зазнають нищівної політики з боку місцевої влади, що проводить «румунізацію» краю. Посол США в Румунії А. Мозес у своєму виступі в університеті міста Клуж-Напока заявив, що розв'язання питання щодо вступу Румунії в НАТО залежить від того, чи будуть підписані базові договори з її сусідами – Угорщиною й Україною [14].

Загалом Договір створив передумови для дружнього і взаємовигідного співробітництва між Україною та Румунією і був покликаний сприяти подальшій розбудові партнерських відносин у найрізноманітніших сферах: політичній, економічній, військовій, гуманітарній, охорони довкілля, фундаментальних і прикладних наук, новітніх технологій тощо. Укладення базового політичного договору з Румунією завершило процес юридичного оформлення добросусідських партнерських відносин України з усіма прикордонними державами і стало важливим фактором забезпечення національних інтересів нашої держави у міжнародному плані.

Підписання Договору про відносини добросусідства та співробітництва між Україною та Румунією стало визначальною подією для обох країн, оскільки з цього моменту взаємовідносин між державами почали стрімко і динамічно розвиватись у всіх сферах. Але даний договір так і не вирішив основної проблеми визначення режиму українсько-румунського державного кордону. Не вдалося цього зробити і до 2000 року, як це було заплановано під час підписання базового політичного договору. Починаючи з 1997 року, з цього питання між державами відбулося тринадцять консультацій. А точніше – тільки дванадцять, оскільки на тринадцяту не з'явився керівник румунської делегації, через що переговори було зірвано. І все ж після багатьох раундів складних переговорів таки вдалося дійти згоди і підписати міждержавний договір «Про режим українсько-румунського державного кордону, співробітництво та взаємну допомогу з прикордонних питань». Це сталося 17 червня 2003 року в м. Чернівці під час офіційної зустрічі президента України Леоніда Кучми та президента Румунії Іона Ілієску.

Характеризуючи договір, державний секретар МЗС Румунії К. Дяконеску зазначив, що договір є технічним документом, який стосується способу визначення державного кордону і юридичних рамок у цій галузі, містить заходи та сучасні європейські положення. На думку румунських експертів саме цей факт обумовив безпрецедентне для українсько-румунських стосунків посилення на *acquis communautaire*, що підкреслює застосування договору у відповідності з європейськими нормами [15].

Від самого початку переговорного процесу: із січня 1998 року, Київ домагався, щоб у договорі була підтверджена лінія державного кордону, що існувала за часів Радянського Союзу (за виключенням румуно-молдавської ділянки) – Стаття 1 підписаного

документу це фіксує. У договорі навіть обумовлено, що лінія державного кордону залишиться незмінною (якщо, звісно, Румунія й Україна не домовляться про інше). Більш того, у статті 39 зазначається, що розділи I і VII (де, власне, і зафіксовані положення, що існуюча лінія кордону є незмінною) будуть автоматично продовжуватись на нові п'ятирічні терміни і не підлягатимуть денонсації. Одним словом, у договорі зафіксовані всі ті принципові положення, що Київ відстоював упродовж багаторандових переговорів. І жодного, які відстоював останні п'ять років Бухарест [4].

Але навіть цим договором між двома країнами, який би мав остаточно визначити режим державного кордону, так і не вдалося повністю врегулювати всі проблемні питання. Тому дотепер продовжуються переговори між Україною та Румунією стосовно вирішення даної проблеми та встановлення чітких меж державного кордону як на суші, так і на морі.

Незважаючи на те, що проблему стосовно приналежності о. Зміїний було вирішено, питання його статусу та континентального шельфу і вільних економічних зон залишилось відкритим. Оскільки в рамках двосторонніх переговорів домовитись не вдалося 16 вересня 2004 року румунська сторона подала судовий позов до Міжнародного суду в Гаазі. І лише через п'ять років, вивчивши аргументи сторін та історію питання, а також можливі прецеденти, 3 лютого 2009 року суд прийняв одностороннє рішення, що є надзвичайно рідкісним в практиці Міжнародного суду.

Стосовно о. Зміїний, суд підтвердив українську приналежність самого острова та наявність українських територіальних вод навколо острова, однак разом з тим вирішив що цей острів не є складовою частиною берегової лінії. Суд виходив з того що острів Зміїний розташований відносно далеко від берегу та є дуже маленьких розмірів [1]. Тому суд прийшов до висновку що острів Зміїний «не повинен впливати на делімітацію у даній судовій справі, окрім 12-мильної смуги територіальних вод навколо острова» [8]. Рішення суду як і прогнозувалось стало компромісним і на 100% не задовольнило жодну з сторін. Президенти обох країн визнали рішення суду справедливим та чесним. Довготривалі двосторонні територіальні суперечності завершилися мирним та дипломатичним шляхом.

Після прискорення євроінтеграції Румунії багато протиріч, які були між нашими країнами, стали м'якшими. Європа після Другої світової війни з підозрою ставиться до ідей зміни кордонів, тому гасла щодо повернення до складу Румунії Північної Буковини та Буджаку не дуже актуальні. Питання острова Зміїний зняте Міжнародним Судом в Гаазі, а його вердикт офіційно визнали обидві країни. Країни бажають тісніше співпрацювати між собою як в рамках двосторонньої співпраці так і в напрямку євроатлантичної інтеграції. Як заявив голова комітету по співпраці ЄС та України Європарламенту та колишній міністр закордонних справ Румунії Адріан Северін в своїй статті для «Дзеркала тижня»:

«Румунія не тільки проводить дружню політику по відношенню до України, але завжди послідовно виступала з підтримкою всіх кроків Києва на шляху до євроатлантичної інтеграції, так як саме від можливості України твердо стояти на ногах і приймати самостійні рішення буде в кінці залежати архітектура безпеки у всьому регіоні» [9]. Тому можна зробити висновок, що в найближчому часі двосторонні відносини стануть інтенсивнішими та відповідатимуть інтересам обох країн, а проблемні моменти будуть вирішуватися спільно мирними та дипломатичними методами.

Джерела та література:

1. Василенко В. У дипломатії і міжнародному праві не можна оперувати категоріями «перемог» і «програшів» // В. Василенко // Дзеркало тижня. – 2009. – № 4 (732); 2. Договір про відносини добросусідства і співробітництва між Україною і Румунією // Урядовий кур'єр. – 1997. – 5 червня; 3. Договір між Урядом України та Урядом Румунії про співробітництво в сфері науки та технологій від 29.03.1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=642_014; 4. Договір «Про режим українсько-румунського державного кордону, співробітництво та взаємну допомогу з прикордонних питань» від 17.06.2003 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=642_022; 5. Конвенція між Урядом України і Урядом Румунії про уникнення подвійного оподаткування та попередження ухилень від сплати податків стосовно доходу і капіталу від 29.03.1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=642_002; 6. Конвенція щодо співробітництва по охороні та сталому використанню ріки Дунай (Конвенція про охорону ріки Дунай) від 01.06.1994 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1014.1911.1&nobreak=1>; 7. Протокол між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Румунії про співробітництво у галузі військового зв'язку від 12.12.1994 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uazakon.com/documents/date_bv/pg_gxcxxs.htm; 8. Процес «Румунія проти України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>; 9. Румунія підтримує стремління України в НАТО и ЕС [Електронний ресурс] // Зеркало недели. – 2008. – №35 (714). – Режим доступу: <http://www.zn.ua/1000/1550/64149/>; 10. Угода між Міністерством охорони здоров'я України та Міністерством охорони здоров'я Румунії про співробітництво в галузі охорони здоров'я та медичних наук від 29.03.1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=642_020; 11. Угода між Урядом України та Урядом Румунії про міжнародне автомобільне сполучення від 29.03.1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=642_013; 12. Угода між Урядом України та Урядом Румунії про повітряне сполучення від 29.03.1996 [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=642_044; **13.** Угода між Урядом України і Урядом Румунії про спрощений порядок перетинання спільного державного кордону громадянами, які проживають у прикордонних районах і повітах від 29.03.1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=642_051; **14.** Украина не намерена делать какие-либо уступки в территориальном вопросе // Голос України. – 1995. – 19 грудня; **15.** După dezghetarea relațiilor cu Rusia, România și Ucraina au ajuns reconciliere privind Tratatul de frontiera // Curentul. – 2003. – 14 iunie.

Sergii Bostan

Legal Frameworks of Ukrainian-Romanian Interstate Relations

The article analyzes legal frameworks of the Ukrai-

УДК: 321(477)

ПОЛІТИЧНИЙ РЕЖИМ УКРАЇНИ В ПЕРЕХІДНИЙ ПЕРІОД

У статті досліджується стан політичного режиму в Україні після здобуття незалежності. Детально проаналізовано чотири основні перехідні стадії політичного режиму та їх послідовність. Також для розуміння особливостей переходу до демократії в Україні, з'ясовується, за яких внутрішніх і зовнішніх умов та як саме відбувається трансформація, яким є суспільне середовище, в якому формується нова політична система. Перехідний період в Україні повинен стати в першу чергу процесом становлення громадянського суспільства зі складною структурою громадянських об'єднань і асоціацій, процесом формування демократичної політичної свідомості і демократичної політичної культури, та не обмежуватися лише подоланням економічної чи фінансової кризи.

Ключові слова: політичний режим, неототалітаризм, демократія, абдикація, легітимність влади, політична еліта.

Як і все суспільство, політична система України після здобуття незалежності переживала і продовжує переживати складні часи. Період від початку нового державотворення і до перших років після 2000 року прийнято називати перехідним, на протязі якого почав формуватися політичний режим нового зразка. Було зруйновано струхлявілу за 70 років тоталітарну систему, зроблено істотні кроки в напрямі демократії. Але і підвалини старих порядків в цей час ще не трансформовано в такі, щоб на них уже ніколи не могла відродитися «партія-держава» комуністичного зразка, і цеглини зі старих стін, образно кажучи, всюди ще валялися під ногами, спонукаючи тих, хто в цьому зацікавлений, збирати їх задля відбудови того, що розвалилося і зникло в ході «всесоюзної» перебудови та українського державотворення. Ліквідація старих інститутів не супроводжувалася достатньо енергійним створенням нових – із таким твердженням згоден майже кожен, хто намагається проаналізувати стан української політики. Навіть міжнародні організації

nian-Romanian interstate relations. The author noted that they develop cooperation of both countries in the military-political, social-economic, cultural and other spheres on the basis of existing bilateral and multilateral agreements. These agreements meet all standards of the international law and witness the desire of both countries to extent the cooperation and to work together towards the formation and active development of the safe haven, mutual respect and prosperity within the Black Sea region where both countries can become leaders and guarantors of these obligations.

Key words: Ukraine, Romania, Ukrainian-Romanian relations, legal framework, state border, government, history, foreign policy.

© Олена Буз
(м. Чернівці)

відзначають, що процес утвердження правової демократичної держави в Україні йшов надто повільно. Парламентська Асамблея Ради Європи стверджувала, що влада в нашій державі мало піклувалася про те, щоб у суспільстві запанувало верховенство закону, щоб права особи були надійно захищені, а державні засоби інформації були нейтральними та не використовувалися владою з метою продовження своїх повноважень [3, с.10]. Що ж чекає нашу державу найближчим часом і в якому суспільстві ми живемо? Як можна назвати політичний режим, що утвердився в зазначений період в країні?

Одні автори стверджують, що в Україні домінував анархічно-охлократичний режим, свідченням чому була протидія наведенню елементарного порядку в усіх сферах та на всіх рівнях суспільного життя і «розквіт» криміналітету. В анархії була зацікавлена сама влада, яка «жила за рахунок розпаду» і не думала про завтрашній день [1, с.28].

На думку інших, пояснити владні відносини в Україні можна тільки за допомогою концепції «неототалітаризму» як панівного тут режиму. Володимир Полохало, який уже протягом кількох років обстоює такий погляд, вважає, що завдання дослідників посткомунізму полягає у відповіді на два питання: «Чи можемо ми, осмислюючи факти, реальний перебіг подій, констатувати наявність бодай як-небудь сформованих рис посткомуністичного суспільства; чи можна теоретично вирізнити притаманні цьому розвиткові основні ознаки й особливості стосовно тих чи тих пострадянських країн і, отже, чи правомірно говорити про вже відносно усталені типи посткомунізму, що відрізняються один від одного? Чи навпаки, як стверджують деякі автори, ми й досі маємо справу з так званним перехідним періодом, – невиразним за змістом і непередбачуваним за політичними наслідками?» [4, с.12]. Позитивна відповідь на перше запитання і негативна на друге –